

Mikä on luonnon ja pyhän suhde?

Uskon, että heillä, jotka ovat olleet partiossa, on vastaus tähän kysymykseen keskimääräisestä poikkeava. Partiossa ei voi välttyä kohtaamasta luontoa: kohtaamasta itseään suurempaa. Pyhä on perusolemukseltaan itseä suurempaa, jotain joka näkyy tavalliseksi koetun läpi ja vavahduttaa suuruudellaan: kuten öinen tähtitaivas tai valtava maisema korkean huipun laelta. Kun kohtaamme sen, olemme yhä sama ihminen, ympärillämme on tuttuja elementtejä – puita, vettä, taivas –, mutta kohtaamisen, kohdatuksi tulemisen kautta näemme tutun maailman uudessa valossa.

Onko juuri sinulla ollut pyhän kohtaamisen kokemuksia luonnossa? Millaisia?

Ikiaikaisesta pyhän kohtaamisen kokemuksesta luonnossa puhuu psalmi 8:

”Kun minä katselen taivasta, sinun kättesi työtä, kuuta ja tähtiä, jotka olet asettanut paikoilleen - mikä on ihminen! Kuitenkin sinä häntä muistat. Mikä on ihmislapsi! Kuitenkin pidät hänestä huolen.” (Ps. 8:4-5)

Tuhansia vuosia vanhat lauseet – ja kokemus on yhä sama, silloin kun saamme tulla viedyiksi pois kaupunkien tekovalojen himmentävästä hohdosta ja olla läsnä luonnon armollisessa pimeydessä, jonne taivaan tähdet loistavat mitä kirkkaimmin. Ihminen tulee pysäytetyksi, muistutetuksi; kokemus herättää hänessä nöyryyttä, mutta myös rohkeutta. Pyhän kohtaaminen antaa voimia kestää erilaisia vihollisia vastaan. Saman psalmin alku puhuu tästä:

”Herra, meidän Jumalamme, kuinka suuri onkaan sinun nimesi maan päällä! Se julistaa sinun taivaallista kirkkauttasi. Lasten ja imeväisten huudot todistavat sinun voimastasi. Ne ovat kilpenä jumalattomia vastaan, ne vaientavat vihamiehen ja kostoja janoavan.” (2-3)

Ketä eivät sykehdyttäisi lasten iloiset huudot luonnon keskellä? Sykehdyttäähän lasten ilolla kyllä kaupungissakin, mutta on erityisen hienoa nähdä se pidäkkeetön, aito ilo, kun lapset pääsevät tekemään ja olemaan luonnossa. Uskon, että tämä on yhteinen kokemus hyvin

monelle erilaiselle partioon liittyvää työtä tekeväille. Puhdas ilo, joka syntyy lasten ilosta. Sellainen, joka vaientaa vihamiehen ja kostoja janoavan.

Tämä on tärkeä muistutus meille: pyhä liittyy myös iloon ja leikkiin. Liian usein samaistamme pyhän ja uskonnon pelkästään vakavuuden ja harmauden kanssa. Eikö partion ja seurakuntien lapsi-, varhaisnuoris- ja nuorisotyön selkeä vahvuus ole nimenomaan leikkisyys ja ilo? Kun tämä tahtoo kadota yli 20-vuotiaiden toiminnasta, onko se ihme, että väkimäärät vähenevät?

Hyvät partion luokse kutsutut, tässä piirtyvät kaksi keskeistä elementtiä pyhän kokemisesta partiossa ja myös laajemmin: luonto ja toisten seura, erityisesti lasten. Pyhän kohtaaminen on sekä yksilöllistä että yhteisöllistä: kumpaakaan ei oikeastaan voi olla ilman toista. Me koemme viime kädessä yksin: mutta kokemuksen mahdollistajana on yhteisö. Yhteisö, ympäristö kasvattaa meidät ja välittää meille tarkempia lausumia pyhän kohtaamisen luonteesta. Näitä tarkempia lausumia kutsutaan perinteeksi, traditioksi. Traditio-sana pohjautuu kulkemiseen: miten täällä on kuljettu. Kyse on kokonaisvaltaisesta elämäntavasta: koko matkan kulkemisen pääasioista. Ja perinteisesti näillä seuduilla pääasiat on tulkittu kristinuskon kautta, myös partiossa.

Partion tehtävänä on ollut paitsi opettaa monia erittäin hyödyllisiä taitoja, niin ennen kaikkea kasvattaa tietynlaiseen elämäntapaan. ”Kerran partiolainen, aina partiolainen”; tarkoitus on ollut, että se välittämisen ja kunnioittamisen elämäntapa, joka on partion ihanteena ja jota se pyrkii toteuttamaan, säilyisi lasten elämän rakennuspuuna aikuisuuteen ja vanhuuteenkin asti. Tämä välittämisen elämäntapa on historiallisesti ollut sidoksissa juuri kristinuskoon, jonka ydinsisällöistä sen kaltainen elämänmalli nousee. Nykyään tilanne on moniuskonnollinen, mutta käsittääkseni välittämisen ja kunnioittamisen tavoitteet eivät ole partiosta mihinkään kadonneet. Eri asia on sitten se, voidaanko niitä lopulta ylläpitää ilman uskonnollisuutta.

Tässä on oltava tarkkoja. Pyhän kohtaamisen kokemus, vaikkapa tuolla ikiaikaisella iltanuotiolla ja tähtitaivaan luona toisten vierellä, tuo kohtaaminen koskettaa riippumatta

siitä, mikä on henkilön maailmankatsomuksellinen tausta. Ainakin aluksi näin tapahtuu, ellei ihminen pyri turruttamaan herkkyyttään sille. Mutta mitä tuon kokemuksen jälkeen? Mihin se liittyy? Mihin se yhdistyy? Miten sen merkitystä avataan? Voidaanko yhdessä puhua siitä, mitä tuntemuksia kokemus herättää?

Nykypäiviin asti tuota kokemusta tulkittiin yhdessä kristinuskon kautta. Onko nykyään väistämättä lähdettävä liikkeelle siitä neutraaliksi katsotusta uskomuksesta, että maailmankaikkeus on syntynyt ilman Luoja, tai että ainakaan emme uskalla sanoa luomisesta mitään tarkempaa? Tämä on nykyihmisen suuri ahdistus, jota hän usein pyrkii piilottamaan: kosminen yksinäisyys, joka seuraa epäilystä siitä, ettei Jumalaa ole. Tämä on lapsille hyvin ahdistavaa, jos kohta aikuisillekin; ja onko tämä tasapuolisin näkemys? Vai onko tasapuolisin näkemys se, että todetaan, että on erilaisia uskomuksia siitä, kuka tähtitaivaan ja meidät teki? Mutta voidaanko tällaista näkemystä sanoittaa yhdessä, kuten psalmin tavoin on voitu, voidaanko liittyä johonkin yhteiseen? Sääli on, jos lapsilta ja aikuisiltakin viedään mahdollisuus yhdessä sanoittaa kokemusta.

Kristinuskon ja muiden uskontojen suhteesta ja roolista partiossa toiset panelistit jatkavat. Itse jatkan nyt kristinuskon pohjalta siitä, mikä on tuon tähtitaivaan tai tunturimaiseman tai kotoisan metsän merkitys; mikä on luonnon merkitys kristilliselle kasvatukselle ja ylipäätään kristinuskolle?

Jos tuntuu, että kuulijan keskittymiskyky alkaa olla tässä vaiheessa koetuksella, voimme auttaa itseämme ja samalla todistaa luonnon tukevaa voimaa: hyvä ve-ny-tys ja samalla katseen kääntäminen näihin kauniisiin maisemiin piristää kummasti.

Luonto (fyysisyys!) nimittäin luo hyvinvointia, ja tämä on myös uskonnollisesti keskeinen asia. On tietysti sellaisiakin uskontulkintoja, joissa keskeistä on sielun pelastus sellaisella tavalla, jossa ruumis ja muu aineellinen maailma on vain näyttämö. Tällaiset uskontulkinnat yleensä painottavat ”evangeliumin puhdasta julistusta” ja kritisoivat sitä, miksi kristityt tuhlaavat aikaa toissijaisiin asioihin, kuten maailman talousongelmien lieventämisyrityksiin tai luonnonsuojeluun. Luterilainen perinteemme on kuitenkin pääuomassaan lähtenyt

liikkeelle siitä vahvasta raamatullisesta perustasta, jossa ihminen on ruumiin ja sielun yhteenliittymä. Maallisiksi sanotut asiat ovat elämämme keskeisiä rakennuspuita: vaikkapa Luther julistaa vaatteet ja veden, toisten ihmisten seuran ja auringonvalon kaikki Jumalan lahjoiksi.

”Sinä viet minut vihreille niityille, sinä johdat minut vetten ääreen, siellä saan levätä.”

Paimenpsalmi lausuu julki Jumalan työn luonnon kautta: luonto luo hyvinvointia ja tämä on Jumalan työtä. Jos me viemme toisia tai itsemmekin luontoon, me toteutamme Jumalan tahtoa. Tässä on jotain samankaltaista kuin kristillisessä palvelutehtävässä jumalanpalveluksessa: ihminen voi vain viedä itsensä ja ohjata toisiakin hyvinvoinnin luo. Jumala pohjimmiltaan antaa hyvän: me voimme vain mennä avoimen pöydän luo. Jumala toimii luonnon kautta, ei ainoastaan luonnon erityisimmän osan eli ihmisen kautta.

Partio, rippileirit, varhaisnuorten leirit, retriitit, pyhiinvaellukset – kaikki järjestetään vahvassa yhteydessä luontoon. Niiden sisällöllinen yhteys luonnon hyvää tuovaan vaikutukseen on itse asiassa niin ilmiselvää, ettei sitä ehkä senkään takia tulla usein edes ajatelleeksi. Millaista olisi partion kokoontuminen pelkästään tunneleissa tai rippikoulu kellarissa? Paitsi että luonto tekee hyvää, luonnonympäristö mahdollistaa syvimmän kasvun. Kuinka monta keskeistä asiaa elämästä onkaan opittu juuri iltanuotiolla? Tuskin sillä hetkellä useinkaan ajatellaan, että: ”Nyt opin olennaisia” tai: ”Nyt kasvatan toista jakamalla ihmisen osaa”. Syvä kasvaminen nousee ravinteiden äärellä olemisesta.

Sen lisäksi että luonto luo hyvinvointia ja mahdollistaa syvän kasvun, luonto todistaa kaiken yhteenkuuluvuudesta. Partiolainen oppii, miten luonnossa kaikki liittyy kaikkeen: kuinka monin eri tavoin eri luontokappaleet ovat sidoksissa toisiinsa. Se, onko alueella susia, vaikuttaa siihen, millaisia hyönteisiä ja kasveja joen luona on. (Vähän niin kuin sudenpentujenkin läsnäolo vaikuttaa luontoon...) Mikään luonnossa ei ole turha!

Tämä opettaa myös, että minäkään en ole turha. Jos kerran kaikki olemme osa samaa suurta kokonaisuutta ja kaikkien teot vaikuttavat kaikkeen, en minäkään voi olla aivan turha. Tämä pelkohan on nykyajan suurimpia vitsauksia: kun perusyhteisöt ovat hajonneet, ihmiset

kokevat, ettei oikein mihinkään voi vaikuttaa. Tätä vastaan partio, yhtä lailla kuin koko kristillinen kasvatus opettaa, että teoillamme on merkitys – hyvässä ja pahassa. Me olemme sidoksissa toinen toisiimme: meidän on kannettava vastuumme ja suostuttava olemaan myös toisten kannettavina.

Yhteisöllisyys, niin kliseiseksi kuin tuo sana on välillä käynyt, on ainoa tie parempaa maailmaa kohti. Sitä jos mitä partio voi opettaa: mutta toki siinäkin on haasteita. Helposti käy niin, että oma yhteisö on yhteisöllisyyden vahva alue – ja niin on hyvä ollakin. Mutta yhteisöllisyyden täytyisi ulottua myös muihin yksilöihin ja yhteisöihin! Myös niihin, jotka eivät tosiaankaan ole aina valmiina, hyvä jos koskaan ovat. Miten kannamme heikkoja jäseniä? Kristillisen opetuksen mukaan me itsekin olemme kukin vuorollamme lopulta sellaisia.

Yksi suuri ahdistuksen aihe, jossa ihmiset kokevat nykyään voimattomuutta, on ympäristön tuhoutuminen. Ongelmat vaikuttavat niin suurilta, että pieni ihminen kysyy, mihin hän voi vaikuttaa? Partiolla on suuri mahdollisuus olla toivon lähde myös tässä asiassa, monestakin syystä; ja toivo, jos mikä, on myös kristillisen maailmankatsomuksen peruspilari. Partio näet mahdollistaa ylipäätään luonnosta välittämisen, sillä ilman henkilökohtaista kosketusta luontoon ei voi syntyä aitoa välittämistä siitä. Tämän jälkeen on osoitettava keinot, miten yksilö voi vaikuttaa ympäristönsä hyväksi. Nämä ovat ympäristökasvatuksen perusteet: ja näitä partio on toteuttanut jo kauan ennen kuin ympäristökasvatuksesta sanana on edes puhuttu. Ei silti, ei partiokaan pelkällä pyhimys-leimalla selviä kaikesta historiastaan ympäristöystävällisyyden suhteen: eri aikakausien asenteet ovat olleet sidoksissa sen ajan mentaliteettiin, aivan kuten seurakunnissakin.

Näihin asenteisiin liittyen olennainen on psalmi, jota olemme seuranneet:

”Herra, sinä teit ihmisestä lähes kaltaisesi olennon, seppelöit hänet kunnialla ja kirkkaudella. Sinä panit hänet hallitsemaan luotujasi, asetit kaiken hänen valtaansa: lampaat ja härät, kaiken karjan, metsän villit eläimet, taivaan linnut ja meren kalat, kaikki vesissä liikkuvat. Herra, meidän Jumalamme, suuri on sinun nimesi kautta koko maailman!”

- Psalmin 8 jakeet 5-10, eli loppupsalmi alussa luetun jälkeen.

Tätä hallintavaltaa on historiassa useimmiten tulkittu hyvin ihmiskeskeisesti: on ajateltu, että ihminen omistaa luonnon. Vasta vähitellen on herätty siihen, että taloudenhoitajan valta on toiselta saatua valtaa: toiselle kuuluvien asioiden mahdollisimman hyvää hoitamista. Toisinajattelijoina on toki aina ollut, mutta he saivat äänensä paremmin kuuluviin vasta ympäristötuhojen noustua laajempaan tietoisuuteen.

Väitän ja uskon, että partio on ollut tässä paitsi monesti aikansa lapsi, myös merkittävä vaikuttaja positiiviseen suuntaan: ja juuri siksi, että partiossa pyhän kokeminen on liittynyt paitsi toisten ihmisten, myös luonnon läsnäoloon. Sitä, mihin liittyy pyhyys, ei voi kohdella miten tahansa. Pyhyys tuo järki- ja tunneargumenttien lisäksi uuden tason luonnon arvostukseen. Luonnossa on jotain pyhää, meitä suurempaa: Jumala toimii sen kautta, ja meille tekee hyvää nöyryä ja hiljentyä luonnossa, sen lisäksi että iloitemme ja kisailemme siellä. Jumalasta lähtöisin oleva pyhyys heijastuu luomakunnan läpi: tämä on kristillinen luonnon pyhyiden tulkinta.

On huomionarvoista, että lukemamme psalmi, vaikka hallintavallasta puhuukin, sekä alkaa että päättyy tietyllä samalla tavalla: Jumalaa ylistäen. ”Herra, meidän Jumalamme, suuri on sinun nimesi kautta koko maailman!” Siinä on pyhyiden lähde.

Suhteessa eläimiin, joista psalmi paljon puhuu, on tapahtunut suurta muutosta. Moni puhuu sen puolesta, että jos Jumala on kerran luonut kaiken ja kaikki on hyvää, eikö silloin luontokappaleitakin tule rakastaa? Eivätkö nekin ole tietyllä tavalla lähimmäisiä? Kun puhumme partiolaisten ja kristittyjen erityisestä haasteesta pitää huolta heikoimmista lähimmäisistä, itsekkyyden sijaan, silloin puhumme myös puhumakyvyttömistä lähimmäisistä, luontokappaleista huolehtimisesta; niistä, jotka usein todellakin ovat heikoimmassa asemassa. Majavat eivät voi itse tehdä lakialoitetta, joka suojelisi niitä. Partion vanha sanoma epäitsekkäästä mutta itsenäisestä vastuunkannosta on yhä tärkeämpi meidän aikamme, koko luomakunnan suhteen.

Lopuksi, hyvät ystävät, lopusta ja alusta. Luonto kasvattaa meitä kaiken yhteenkuuluvuuteen: ja luonnossa yhteenkuuluvuuden suuri perusta on kuolevaisuus. Yhden olennon kuolema muuttuu elämäksi toisille. Kaikki on osa suurta kiertokulkua, syntymän ja kuoleman ketjua. Kukin sukupolvi partioi metsiä vuorollaan: päivä nousee ja laskee, kesä käy talveksi ja vanhat vartiot vaipuvat unholaan. Mutta eivät kokonaan: menneet sukupolvet elävät uusissa pesueissa, jotka keväisin heräävät eloon.

Luonto muistuttaa meitä kuolevaisuudesta, elämän perusosasta: mutta luonto myös todistaa ylösnousemisesta, elämän jatkumisesta. Kylminkin pimeä talvi vaihtuu valoisaan kevään lämpöön. Kun vanha karhu katselee nuoria pentuja, hän voi tuntea haikeutta siitä, että itse on pian väistyttävä: mutta eikö hän ennen kaikkea tunne iloa siitä, että elämä jatkuu?

”Totisesti, totisesti: jos vehnänjyvä ei putoa maahan ja kuole, se jää vain yhdeksi jyväksi, mutta jos se kuolee, se tuottaa runsaan sadon.” (Joh. 12:24)

Näin sanoo Jeesus Johanneksen evankeliumissa. Kristinuskon ytimessä on kuolemasta elämään johtava voima, johon myös luonto meitä kasvattaa, jos meille annetaan siihen mahdollisuus; jos kasvattajamme tiedostavat pyhän kohtaamisen merkityksen.